

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] oporteat illud multiplicatum restituere? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

bet ei aliter recompensare, sicut & in alijs dictū est. Ad tertium dicendum, quod actio contumeliam inferentis non potest fieri ut nō fuerit: potest tamen fieri ut eius effectus, scilicet diminutio dignitatis personæ in opinione hominum, reparetur per exhibitionem reuerentiæ.

in fo. ad 1.

Ad quartum dicendum, quod aliquis potest impedire aliquē ne habeat præbendam, multipliciter. Vno modo iustè, puta si intendens honorem Dei, vel utilitatem Ecclesiæ, procuret quod detur alicui personæ digniori: & tunc nullo modo tenetur ad restitutionem, vel ad aliquam recompensationem faciendam. Alio modo iniustè, puta si intendat eius nocuumentum, quem impedit propter odium vel vindictā, aut aliquid huiusmodi. Et tunc si impedit ne præbenda detur digno, consulens quod non detur antequam sit firmatum quod ei detur: tenetur quidem ad aliquam recompensationem pensatis conditionibus personarum & negotij secundum arbitrium sapientis: non tamen tenetur ad æquale, quia illam nondum fuerat adeptus, & poterat multipliciter impediri. Si verò iam firmatum sit quod alicui detur præbenda, & aliquis propter indebitam causam procuret quod reuocetur, idem est ac si iam habitam ei auferret: & ideo tenetur ad restitutionem æqualis, tamen secundum suam facultatem.

ARTIC. III

Utrum sufficiat restituere simpliciter, quod iniuste ablatum est?

346

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non sufficiat restituere simpliciter quod iniuste ablatum est. Dicitur enim Exod. 22. Si quis furatus fuerit bovem aut ovem, & occiderit vel vendiderit: quinque boves pro vno boue restituet, & quatuor oves pro vna oue. Sed quilibet tenetur mandatum diuinæ legis obseruare. Ergo ille qui furatur, tenetur restituere quadruplum, vel quintuplum.

inf ar. 4. cor Et 12 q 105. a. 8 ad 9. Et ad 15 q. 1. ad 39 q. 2. ad 5.

¶ Præterea, Ea quæ scripta sunt, ad nostram do-

Et inam scripta sunt: ut dicitur ad Rom. 13. Sed Lucæ 19. Zachæus dixit ad Dominum, Si quem defraudavi, reddo quadruplum. Ergo homo debet restituere multiplicatum id quod iniuste accepit.

¶ 3 Præterea, Nulli potest iuste auferri id quod dare non debet. Sed iudex iuste auferit ab eo qui furatus est, plus quam furatus est, pro emenda. Ergo homo debet illud soluere: & ita non sufficit reddere simplum.

SED contra est, quod restitutio reducit ad æqualitatem quod inæqualiter ablatum est. Sed aliquis reddendo quod accepit simplum, reducit ad æqualitatem. Ergo solum tenetur restituere tantum quantum accepit.

RESPONDEO dicendum, quod cum aliquis iniuste accipit rem alienam, duo sunt ibi consideranda: quorum vnum est inæqualitas ex parte rei, quæ quandoque est sine iniustitia, ut patet in mutuis. Aliud autem est iniustitiæ culpa, quæ potest esse etiam cum æqualitate rei: puta cum aliquis intendit inferre violentiam, sed non præualeat. Quantum ergo ad primum, adhibetur remedium per restitutionem, in quantum per eam æqualitas reparatur: ad quod sufficit quod restituat tantum quantum habuerit de alieno. Sed quantum ad culpam, adhibetur remedium per pœnam, cuius inflictio pertinet ad iudicem. Et ideo antequam sit condemnatus per iudicem, non tenetur restituere plus quam accepit. Sed postquam condemnatus est, tenetur pœnam soluere.

Et per hoc patet responsio Ad primum: quia lex illa determinatiua est pœnæ per iudicem infligendæ, & etiam illud præceptum nunc non est obseruandum cum ad obseruantiam iudicialis præcepti nullus teneatur post Christi aduentum, ut supra habitum est: potest idem vel simile statui in lege humana: de qua erit eadem ratio.

Ad secundum dicendum, quod Zachæus id dixit, quasi supererogare volens. Unde & præmiserat, Ecce

2. 2. 9. 104
ar. 3.

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus :
Ad tertium dicendum, quòd iudex condemnando, iustè potest accipere aliquid amplius loco emendatæ : quod tamen antequam condemnaretur, non debebatur.

ARTIC. IV.

347

Virum aliquis debeat restituere quod non abstulit?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quòd aliquis debeat restituere quod non abstulit. Ille enim qui damnum infert alicui, tenetur damnum removere. sed quandoque aliquis damnificat aliquem ultra id quod accepit: puta cum aliquis effodit femina, damnificat eum qui seminavit in tota messe futura; & sic videtur quòd teneatur ad eius restitutionem. Ergo aliquis tenetur ad restitutionem eius, quod non abstulit.

¶ 2 Præterea, ille qui detinet pecuniam creditoris ultra terminum præfixum, videtur eum damnificare in toto eo quod lucrari de pecunia posset: quod tamen ipse non aufert. Ergo videtur quòd aliquis teneatur restituere quod non abstulit.

¶ 3 Præterea, Iustitia humana derivatur à iustitia divina. Sed Deo debet aliquis restituere plus quàm accepit ab eo: secundum illud Matth 25. Sciebas quod meto vbi non semino, & congreco vbi non sparsi. Ergo iustum est vt etiam restituat homini aliquid quod non accepit.

SED contra est, quòd recompensatio ad iustitiã pertinet, in quantum æqualitatem facit. Sed si aliquis restitueret quod non accepit, hoc non esset æquale. Ergo talis restitutio non est iustum quòd fiat.

RESPONDEO dicendum, quòd quicumque damnificat aliquem, videtur ei auferre id in quo ipsum damnificat. Damnum enim dicitur ex eo quod aliquis minus habet quàm debet habere, secundum Phil. in 5. *Eth. Et ideo homo tenetur ad restitutionem eius in quo aliquè damnificauit. Sed aliquis dānificatur dupliciter. vno modo, quia aufertur ei id quòd actu

lib 5 c. 4.
to. 5.

¶ 4 habe-